

Preek in de Avondmaalsdienst, Capelle-Schollevaar, 20 februari 2005, 9.15 uur

Lezing: Johannes 18: 1-11 (kerntekst: vers 8)

1. Twee werelden staan tegenover elkaar

Het zijn niet zomaar twee groepen, die elkaar hier naderen, hier, in de Hof van Gethsemane. Nee, het zijn twee wêrelden. Aan de ene kant: de Joodse leiders, met Judas als gids, en dan wordt er in vers 3 verteld, dat er ook nog een afdeling soldaten bij was. Dat is een opmerkelijk detail, dat in de andere Evangelieën niet wordt verteld. De Hoge Raad, het hoogste Joodse gezag, kon beschikken over de tempelpolitie. En Lukas vertelt ons dat die Joodse tempelpolitie hier met de leiders was meegekomen om Jezus gevangen te nemen. Maar die aanduiding: 'een afdeling soldaten', dat moet wel slaan op Romeinen. De Griekse grondtekst van dit bijbelgedeelte is wat dat betreft duidelijk. Eigenlijk is dat ook wel logisch. Want juist bij zulke grote gebeurtenissen als het Paasfeest, met duizenden pelgrims in Jeruzalem, waren de Romeinen enorm op hun hoede. Altijd kon het weer gisten en overal kon een opstand ontstaan. Er moet dus al overleg geweest zijn, en dan trekken ze hier sámen op: Joden en Romeinen, onderdrukten en onderdrukkers, vijanden die een monsterverbond aangaan tégen Jezus. Ze laten zich leiden door een verrader, die geld heeft gekregen om zijn Meester de dood in te lokken. Dat is de éne wereld, de wereld van de duisternis, van de leugen, van de haat.

En tegenover die wereld van duisternis staat, aan de andere kant: Jezus. Jezus met de elf leerlingen die zijn overgebleven.

Zo op het eerste gezicht zou je kunnen denken, dat Jezus wordt overvallen. Hij is zwak, de tegenpartij is machtig. Het lijkt wel, of Jezus geen kant uit kan. Alsof Hij klemgezet is.

2. Jezus, de soevereine Koning, gaat vrijwillig Zijn weg

Maar hoe meer je dit bijbelgedeelte op je laat inwerken, hoe meer je ontdekt dat het niet die soldaten zijn, die handelen en die macht uitoefenen. Nee, de enige deze hele situatie soeverein in handen heeft, is Jezus Zelf! Hij is Heer, Hij is Koning! Hij Zelf is degene die volledig zelfstandig Zijn weg gaat, de weg die Hij moet gaan, de weg die Hij ook wil gaan. De weg van de Verlosser.

Dat blijkt meteen al aan het begin. Johannes vertelt, dat Jezus naar een hof gaat, een tuin, waar Hij vaak komt. 'En', schrijft hij dan in vers 2, 'ook Judas, Zijn verrader, wist die plaats.' Jezus kiest dus bewust voor deze tuin, waarvan Hij weet dat Judas er naartoe zal komen. Hij vlucht niet weg, Hij duikt niet onder, Hij probeert niet te ontkomen, nee, Hij kiest voor de weg van lijden en kruis. In Gethsemane loopt Jezus niet in een hinderlaag. Nee, Hij staat de troep soldaten op te wachten.

En om dat nog eens te onderstrepen, dat het Jézus is die handelt, schrijft Johannes in vers 4: 'Jezus dan, alles wetende wat over Hem komen zou, kwam naar voren en zei tot hen: Wie zoekt gij?'

Als Johannes dit schrijft, dan is hij al stokoud, in de negentig, maar hij zíét het nog voor zich. Het staat op zijn netvlies gebrand: Jezus, de Koning, die niet wegduikt, maar naar voren stapt, en in alle rust Zijn vraag stelt: 'Wie zoekt u?'

En als dan dat antwoord komt: 'Jezus, de Nazoreeër, de Man van Nazareth', dan zegt Jezus twee woorden: 'Ik ben'. Ja, in onze vertaling staat: 'Ik ben het', maar in het Grieks staat gewoon: 'Ik ben'.

'Ik ben.' Kent u die woorden? 'Ik ben', dat is de naam, waarmee de allerhoogste God Zichzelf bekend maakte aan Mozes. 'Hoe is Uw naam?' vraagt Mozes in Exodus 3. 'Ik ben die Ik ben', zegt God dan. 'Als ze je vragen, wie je gezonden heeft, zeg dan maar: 'Ik ben heeft mij gezonden.'

'Wie zoekt u?' 'Ik ben'.

Hier, in de nacht van Gethsemane, staat de zondige mensenwereld, Joden en Romeinen samen, vertegenwoordigers van de hele mensheid, tegenover de Vorst van het leven, tegenover God Zelf.

En opeens wordt dat duidelijk. Opeens blijkt glashelder wie hier de soevereine Koning is. Als Jezus het zegt: 'Ik ben! Ik ben het!' dan gaat er een siddering door de hele groep Joden en Romeinse soldaten heen. Ze deinzen achteruit en vallen op de grond.

De macht van het zwaard, de macht van de haat, wijkt voor de indrukwekkende grootsheid van vrijwillige liefde, van het vrijwillige offer van de Zoon van God.

Éven, heel even, komen ook deze vijanden onder de indruk van Jezus' majesteit. Je zou zeggen: ze zijn tot het uiterste gewaarschuwd. Hier, nota bene vlak voordat ze Jezus gevangen zullen nemen, sidderen ze voor Zijn macht. Maar ze gaan tóch door. In blinde haat.

Dat kán dus blijkaar. Ik vind dat onthutsend om over na te denken. Dat kán dus blijkaar. Je kunt Jezus' macht aan den lijve ervaren, en je toch van Hem afkeren. Je kunt onder de indruk raken van wie Hij is, en Hem toch gevangen nemen, Hem toch afwijzen. Deze groep mensen, ze sidderen voor Jezus en vallen op de grond.

Je zou zeggen: een uitgelezen kans voor Jezus om te vluchten! In de verwarring, in de duisternis van de nacht, kan Hij toch weggelopen?!

Maar Jezus vlucht niet. Opnieuw klinkt Zijn stem: 'Wie zoekt gij?' En als ze dan opnieuw antwoorden, dat ze Jezus van Nazareth zoeken, klinken die woorden voor de tweede keer: 'Ik zei het u al: Ik ben! Indien gij dan Mij zoekt, laat dezen heengaan.'

3. Waarom gaat Jezus deze weg? Om ons te redden!

En in deze zin ligt de sleutel. Je zou je kunnen afvragen: 'Waarom offert Jezus Zich op? Wat is dat voor iets vreemds, om zelf de plaats op te zoeken, waarvan je weet dat ze je daar zullen zoeken? Waarom wacht je zelf het arrestatieteam op, dat komt om je gevangen te nemen, terwijl je onschuldig bent? Waarom doe je zoiets? Is dat niet een vorm van masochisme, van zelfhaat?' Maar in deze zin ligt de sleutel: 'Indien gij dan Mij zoekt, laat dezen heengaan.'

Omdat Jezus Zich gevangen laat nemen, mogen Zijn discipelen vrijuit gaan. Wij zongen daarnet uit Psalm 65: 'Gij antwoordt met geduchte daden' – dat werd wel duidelijk, daar in die Hof: de soldaten deinsden terug – maar wat zijn dan die geduchte daden? 'Gij treedt voor ons in 't krijt!' Jezus Zelf gaat voor ons staan, zoals Hij voor Zijn discipelen gaat staan, en Hij vangt de klappen op, de klappen die wij verdienden, de klappen van het recht.

Johannes en de andere discipelen, ze staan achter Jezus, en ze zien voor zich die hele troep, met zwaarden en fakkels. En ze horen het Jezus zeggen: 'Als u Mij zoekt, laat dezen dan vrijuit gaan.' De Meester springt in de bres voor Zijn leerlingen, de Herder offert Zich op voor Zijn schapen.

Midden in de Tweede Wereldoorlog, op 3 februari 1943, voer een Amerikaans oorlogsschip, de 'Dorchester' in de noordelijke Atlantische Oceaan, tussen de ijsschotsen door. Aan boord 903 militairen en vier legerpredikanten. Eén van de predikanten was ds. George Fox. Om 12.00 uur precies klonk een enorme dreun, en er brak paniek uit. Een Duitse torpedo had het schip getroffen, en het begon snel te zinken. En jonge soldaat kroop langs het zinkende schip omhoog naar ds. Fox en riep: 'Ik ben mijn reddingsvest kwijt!' 'Hier, pak dit maar!' zei Fox en gaf zijn eigen reddingsvest. De andere predikanten deden hetzelfde bij andere soldaten. Toen grepen die vier elkaar vast, en samen gingen ze in gebed. Het schip zonk, en zij gingen mee de diepte in. Later kregen ze postuum een onderscheiding.

Deze vier legerpredikanten, ze volgden hun Heer en Heiland in de weg van de opofferende liefde. Maar Zijn offer reikt nog veel verder. Deze predikanten, ze konden de levens redden van vier militairen, ze konden hen redden naar het lichaam. Jezus redt naar lichaam en ziel. Ten volle. De militairen die werden gered, zouden uiteindelijk toch sterven. Maar wie gelooft in Jezus, mag weten dat de dood een poort geworden is naar het eeuwige leven.

4. Wát een Vriend...

'Als u Mij zoekt, laat dezen dan heengaan.' Twee werelden staan tegenover elkaar.

Misschien voelt u zich soms in het nauw gedreven. U staat tegenover uw eigen verleden, de dingen die u heeft gedaan. Ze dreigen u gevangen te nemen. Als dat zo is, als de schuld u naar de keel vliegt, dan springt de Zoon van God voor u in de bres. 'Neem Mij maar, laat hem, laat haar vrijuit gaan!'

Als alle ellende in uw leven u dreigt te overspoelen en te verlammen, dan is daar deze Heiland. Hij staat vóór u, en Hij beschermt u! Zelfs de dood kan u niet schaden, want Hij ving de dood voor u op!

Als jij je aangevallen voelt, mensen zien je niet zitten, je ziet jezelf helemaal niet zitten, je vind jezelf stom en raar, schuil dan maar achter de rug van Jezus. Hij zegt het: 'Voor Mij ben jij alles waard! Voor jou gaf Ik Mijn leven! Wat anderen ook zeggen, wat je zelf ook denkt, Ik heb dit alles gedaan voor jouw redding!'

Petrus wil zelf vechten. Hij wil erop slaan, met een zwaard. Maar zo red je het niet. Zo kom je er niet. Nooit! Zelf komen we er nooit uit. 'Doe dat zwaard weg Petrus. De beker die de Vader Mij gegeven heeft, zou Ik die niet drinken?' Er is er maar Eén die werkelijk rechtvaardig is, en daarom de zonden van anderen op Zich kan nemen. Dat is Jezus. Wij redden het niet. Hij wel. En vandaag komt deze Redder heel dichtbij. 'Neem en eet, Ik heb Mijn lichaam gegeven. Daar mag jij van eten, je mag er op teren, je mag ervan leven! Neem en drink. Mijn bloed geeft jou eeuwig leven.'

Ik moest denken aan dat oude lied: 'Welk een Vriend is onze Jezus, die in onze plaats wil staan.' Wat een wonder! Een Vriend die Koning is. Een Vriend voor wie zelfs Zijn tegenstanders sidderen en op de grond vallen. En toch een Vriend die Zich vrijwillig aanbiedt, om gebonden te worden, gegeseld, gemarteld, gekruisigd. Voor mij! Voor ons! Wat een Vriend! Wát een Vriend! Vanmorgen is Hij de Gastheer! Amen.

Om (samen?) over na te denken:

1. Ervaart u het dienen van Jezus als beknellend of bevrijdend? Waarom?
2. In welk opzicht lijkt het offer van Jezus op het offer dat die vier predikanten brachten? En waarom gaat Jezus' offer daar bovenuit?
3. Wat doet het Avondmaal met u (of u nu er nu wel of niet aan deelneemt)?

Reageren? Bel of mail: René van Loon, 010-442 6280, c.m.van.loon@freeler.nl